

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.)
Sędziowie:	SSA Teresa Rak SSO del. Michał Niedźwiedź
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko Skarbowi Państwa: Prokuratorowi Okręgowemu w K., Prezesowi Sądu Okręgowego w K., Komendantowi Miejskiemu Policji w K.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 25 września 2015 r. sygn. akt I C 1061/14

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.070 zł (dwa tysiące siedemdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie adwokatowi M. O. kwotę 2.546,10 zł (dwa tysiące pięćset czterdzieści sześć złotych 10/100), w tym 476,10 zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSO Michał Niedźwiedź SSA Anna Kowacz-Braun SSA Teresa Rak

I ACa 71/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 kwietnia 2016 r.

Powód M. W. w pozwie wniesionym w dniu 8 lipca 2013 r. i piśmie procesowym datowanym na dzień 26 lipca 2013 r. domagał się zasądzenia od strony pozwanej Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w K. kwoty 4.500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 16 kwietnia 2004 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 8.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Uzasadniając roszczenie powód podał, iż w kwietniu 2004 r. Policja bez nakazu sądu lub prokuratora na polecenie naczelnika (...)Komisariatu Policji dokonała przeszukania w mieszkaniu powoda. Prokurator wydał postanowienie o zatwierdzeniu przeszukania, pomimo iż, zdaniem powoda, brak było przesłanki materialnej i formalnej uzasadniającej zatwierdzenie przeszukania. Na początku maja 2004 r. powód złożył zażalenie na przedmiotowe postanowienie zachowując wymagany 7-dniowy termin. Dnia 20 grudnia 2004 roku prokurator wydał postanowienie, w którym uwzględnił zażalenie i orzekł o zwrocie zatrzymanych rzeczy.

Powód wskazał, iż kwota 12.500 zł dochodzona w niniejszym postępowaniu obejmuje odszkodowanie w wysokości 4.500 zł za zniszczenie dywanów podczas przeszukania w kwietniu 2004 r. oraz odszkodowanie i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w łącznej wysokości 8.000 zł w związku z naruszeniem dóbr osobistych powoda, tj. naruszeniem nietykalności mieszkania, podczas przeszukania, które w ocenie powoda było bezprawne.

Strona pozwana Skarb Państwa – Prokurator Okręgowy w K. wniosła o oddalenie powództwa w całości, przecząc zarzutom powoda, oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona pozwana podniosła, iż roszczenie powoda uległo przedawnieniu, bowiem zdarzenie stanowiące podstawę żądań powoda, tj. przeszukane, miało miejsce w dniu 8 kwietnia 2004 r., zaś o wysokości poniesionej szkody i potencjalnych sprawcach ewentualnej krzywdy powód dowiedział się najpóźniej w dacie, w której formułował zażalenie, tj. w dniu 11 maja 2004 r. Tym samym roszczenie powoda uległo przedawnieniu najpóźniej w dniu 11 maja 2007 r.

Nadto strona pozwana podniosła, iż zatrzymany w toku przeszukania w dniu 8 kwietnia 2004 r. sprzęt i straty stąd wynikłe były przedmiotem sprawy z powództwa M. W. przeciwko przedstawicielom Skarbu Państwa, w tym Prokuraturze Okręgowej w K. toczącej się pod sygn. akt I C 1824/05/S przed Sądem Rejonowym (...)wK., który wyrokiem z dnia 29 maja 2008 r. oddalił powództwo. Sąd Okręgowy w K., Wydział II Cywilny – Odwoławczy pod sygn. akt II Ca 461/09 w dniu 25 września 2009 r. oddalił wniesioną w tej sprawie apelację.

W piśmie procesowym wniesionym w dniu 3 grudnia 2013 r. powód rozszerzył powództwo wskazując, iż oprócz Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w K. pozywa w niniejszej sprawie Skarb Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w K..

Powód podał, iż w prowadzonej przeciwko niemu sprawie karnej (sygn. akt sądowych II K 1488/08/N) w toku postępowania przygotowawczego Policja zabezpieczyła jego komputer, który później został wraz z wnioskiem o umorzenie postępowania i orzeczenie środka zabezpieczającego przekazany do dyspozycji Sądu. Postępowanie karne w przedmiotowej sprawie zakończyło się w dniu 28 kwietnia 2009 r., a Sąd do chwili obecnej nie rozstrzygnął prawomocnie o dowodach rzeczowych.

Na dysku twardym tego komputera miały znajdować się według twierdzeń powoda istotne dla niniejszej sprawy dowody.

Pismami z dnia 22 stycznia 2014 r. oraz z dnia 25 lutego 2014 r. powód rozszerzył powództwo przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuratorowi Okręgowemu w K., wskazując, iż domaga się usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego w postaci nietykalności mieszkania poprzez nakazanie stronie pozwanej złożenia oświadczenia następującej treści: „przeszukanie mieszkania w kwietniu 2004 r. u M., D., J., S. W. zam. ul. (...) było nielegalne i

bezprawne”. Wskazane wyżej oświadczenie zgodnie z żądaniem powoda miało zostać opublikowane na pierwszych stronach wydań piątkowych trzech gazet: (...), „(...)” i (...).

Jednocześnie powód sprecyzował, iż kwota 8.000 zł, której zapłaty domaga się w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych winna zostać zasądzona na wskazany przez powoda cel społeczny, tj. schronisko dla bezdomnych zwierząt w K., ul. (...).

Pismem z dnia 21 marca 2014 r. powód cofnął powództwo wobec Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Krakowie, wskazując jednocześnie, iż w jego miejsce pozywa Skarb Państwa – Komendanta Miejskiego Policji w K..

W uzasadnieniu powód podał, iż funkcjonariusze Policji dokonali kradzieży z komputera powoda, zatrzymanego w dniu 22 maja 2008 r. do sprawy prowadzonej przez Prokuraturę Rejonową K. – (...)pod sygn. akt 5 Ds. 278/08, a następnie przez Sąd Rejonowy (...)w K. pod sygn. akt II K 1488/08/N, papierowych dokumentów ukrytych w środku komputera, tj. dowodu nadania w grudniu 2004 r. listu poleconego zawierającego zawiadzenie pozwanych Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w K. i Skarbu Państwa – Komendanta Miejskiego Policji w K. do próby ugodowej w sprawie tożsamej z żądaniem pozwu wniesionym w niniejszej sprawie, faktury zakupu nowych dywanów i umowy sprzedaży zniszczonych dywanów.

Jednocześnie powód wskazał, iż w sprawie kradzieży w/w dokumentów pod sygn. akt 3 Ds. 80/14 prowadzone jest postępowanie przygotowawcze przez Prokuraturę Rejonową K..

Strona pozwana Skarb Państwa – reprezentowany przez Prokuratora Okręgowego w K., Prezesa Sądu Okręgowego w K. i Komendanta Miejskiego Policji w K., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu strona pozwana zakwestionowała roszczenia powoda zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Zaprzeczyła również rzekomej bezprawności podejmowanych wobec powoda działań. Jednocześnie strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia powoda na podstawie art. 442¹ § 1 k.c. Nadto strona pozwana wskazała, iż w jej ocenie brak podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda także w oparciu o treść art. 417¹ § 2 k.c. wobec braku uzyskania przez powoda stosownego prejudykatu, stwierdzającego niezgodność z prawem działania władzy publicznej.

Odnosząc się do roszczeń powoda wysuwanych wobec Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w K., strona pozwana wskazała, iż postanowieniami z dnia 24 kwietnia 2013 r. oraz z dnia 28 stycznia 2014 r. prawomocnie rozstrzygnięto o dowodach rzeczowych w sprawie o sygn. akt II K 1488/08/N, która toczyła się przed Sądem Rejonowym (...)w K..

W piśmie procesowym z dnia 26 września 2014 r. powód podtrzymał pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w K.. W ocenie powoda strona pozwana – podległy jej Sąd Rejonowy (...)w K. w sprawie o sygn. akt II K 1488/08/N dopuścił się ponad 5-letniej zwłoki ze zwrotem dowodów rzeczowych, w tym m.in. komputera powoda. Według twierdzeń powoda na dysku twardym tego komputera znajdowały się zeskanowane dokumenty istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a także zdjęcia zniszczonych dywanów.

Jednocześnie powód rozszerzył żądanie pozwu do kwoty 20.723 zł. Powód wskazał, iż na dochodzone przez niego roszczenie składa się kwota 8.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwota 12.723 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty. Kwoty 8.000 zł powód domagał na cel społeczny, tj. schronisko dla bezdomnych zwierząt w K., ul. (...), w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych. Natomiast kwoty 12.723 zł powód domagał się tytułem odszkodowania obejmującego koszt zakupu dywanów w wysokości 4.500 zł i odsetki umowne od tej kwoty (25% w skali roku) za okres od 16 kwietnia 2004 r. do 7 sierpnia 2011 r. w łącznej wysokości 8.223 zł. Powód wyjaśnił, iż w dniu 16 kwietnia 2004 r. zaciągnął u rodziców

pożyczkę w wysokości 4.500 zł na zakup dywanów, a wskazaną kwotę zwrócił rodzicom wraz z odsetkami umownymi w łącznej kwocie 8.223 zł w dniu 7 sierpnia 2011r.

W piśmie procesowym wniesionym w dniu 18 grudnia 2014 r. powód sprecyzował, iż domaga się zasądzenia od pozwanych Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w K., Prezesa Sądu Okręgowego w K. oraz Komendanta Miejskiego Policji w K. solidarnie kwoty 20.723 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 12.723 zł od dnia 7 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty, od kwoty 8.000 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a ponadto od pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w K. domaga się złożenia oświadczenia do gazet „(...)”, „(...)i (...) (wydania piątkowe) następującej treści: „przeszukanie w mieszkaniu M. W., J. W., S. W., D. W., przy ul. (...), (...)-(...) K., przeprowadzone w dniu 8 kwietnia 2004 r., zatwierdzone postanowieniem Prokuratury Rejonowej (...)w K. z dnia 15 kwietnia 2004 r., sygn. akt 3 Ds. 1283/04/S, było nielegalne i bezprawne”.

Strona pozwana Skarb podtrzymała swoje dotychczasowe wnioski, twierdzenia i zarzuty.

Wyrokiem z dnia 25 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo; zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2760 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi powoda ustanowionego z urzędu.

Sąd Okręgowy orzeczenie to poprzedził następującymi ustaleniami:

Prokuratura Rejonowa Kraków (...)pod sygn. akt 3 Ds. 1283/04 (potem 3 Ds. 124/05) prowadziła postępowanie przygotowawcze w sprawie dotyczącej podejrzenia popełnienia przestępstwa z art. 288 § 1 k.k. w postaci zniszczenia szaf i łączy kablowych na szkodę (...) SA w K..

W tej sprawie w dniu 8 kwietnia 2004 r. funkcjonariusze Policji na podstawie nakazu przeszukania i zatrzymania rzeczy wydanego przez Zastępcę Komendanta (...)Komisariatu Policji w K. ((...)) przeprowadzili przeszukanie pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych zajmowanych przez powoda przy ul. (...) w K.. Przeszukanie odbyło się w obecności matki powoda – J. W., która zgodnie z treścią art. 224 § 1 i § 2 k.p.k. została zawiadomiona przez funkcjonariuszy Policji o celu przeszukania, pouczone o prawie wskazania osoby, która może być obecna przy przeszukaniu oraz wezwana do dobrowolnego wydania rzeczy pochodzących z przestępstwa, a w szczególności urządzeń służących do otwierania metalowych skrzynek abonenckich. J. W. odmówiła wydania rzeczy, wskazując, iż funkcjonariusze Policji nie mają prawa do przeprowadzania jakichkolwiek czynności bez uprzedniego nakazu prokuratora.

W protokole przeszukania zaznaczono, iż obecna przy przeszukaniu J. W. została pouczone o prawie zgłoszenia żądania doręczenia postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia przeszukania. J. W. zgłosiła takie żądanie do protokołu. Jednocześnie w protokole przeszukania nie stwierdzono, aby w trakcie tej czynności doszło do zniszczenia jakiegokolwiek mienia należącego do powoda lub innych osób zajmujących mieszkanie przy ul. (...) w K..

W dniu 9 kwietnia 2004 r. funkcjonariusze Policji skierowali do prokuratora Prokuratury Rejonowej K.wniosek o zatwierdzenie przeszukania.

Postanowieniem prokuratora Prokuratury Rejonowej K.z dnia 15 kwietnia 2004 r. zatwierdzono przeszukanie dokonane w mieszkaniu powoda. W uzasadnieniu tego postanowienia stwierdzono, iż przeprowadzona czynność uzasadniona była okolicznościami sprawy, a w szczególności wysokim prawdopodobieństwem ujawnienia rzeczy pochodzących z przestępstwa, służących do popełnienia przestępstwa oraz rzeczy mogących stanowić dowody w sprawie. Przedmiotowe postanowienie doręczono powodowi w dniu 4 maja 2004 r. W dniu 11 maja 2004 r. powód wniósł zażalenie na w/w postanowienie.

Postanowieniem prokuratora Prokuratury Rejonowej K.z dnia 20 grudnia 2004 r. uwzględniono zażalenie powoda i orzeczono o zwrocie powodowi rzeczy zatrzymanych w wyniku przeszukania z dnia 8 kwietnia 2004 r., szczegółowo opisanych w protokole przeszukania. W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano, iż rzeczy te nie stanowią dowodu

w sprawie, brak jest również przesłanek do uznania, aby były one przedmiotem czynu zabronionego, służyły do jego popełnienia lub też aby ich posiadanie było zabronione.

W dniu 9 marca 2009 r. Sąd Rejonowy (...)wK., Wydział II Karny, prowadząc sprawę M. W. o czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i w zw. z art. 31 § 1 k.k. i inne, wydał postanowienie, w którym z uwagi na stan poczytalności w/w podejrzanego umorzył postępowanie karne o sygn. akt II K 1488/08/N.

W dniu 24 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy (...)w K., Wydział II Karny wydał postanowienie w przedmiocie rozstrzygnięcia o dowodach rzeczowych w sprawie o sygn. akt II K 1488/08/N. W pkt I tego postanowienia na mocy art. 99 § 1 k.k. w zw. z art. 44 § 2 k.k. orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodów rzeczowych w postaci dwóch sztuk ręcznych miotaczy gazu opisanych szczegółowo w wykazie dowodów rzeczowych na k. 806 pod poz. 1 i 2. W pkt II w/w postanowienia na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. orzeczono o zwrocie M. W. dowodów rzeczowych w postaci komputera składanego ze stacją (...)marki (...), telefonu komórkowego marki (...), telefonu komórkowego marki (...) opisanych szczegółowo w wykazie dowodów rzeczowych na k. 897 pod poz. 1 – 3. W pkt III przedmiotowego postanowienia na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. orzeczono o zwrocie M. S. (1) dowodu rzeczowego w postaci płyty (...) marki (...)z zapisem nagrania głosu mężczyzny opisanego w wykazie dowodów rzeczowych na k. 897 pod poz. 4. W pkt IV w/w postanowienia na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. orzeczono o zwrocie M. S. (2) dowodu rzeczowego w postaci płyty (...) marki (...) z zapisem nagrania głosu mężczyzny opisanego w wykazie dowodów rzeczowych na k. 897 pod poz. 5.

W dniu 27 maja 2013 r. M. W. wniósł zażalenie na postanowienie z dnia 24 kwietnia 2013 r. zaskarżając je w części, tj. w zakresie pkt I, III i IV. Jednocześnie powód wniósł o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia. Postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt II K 1488/08/N, Sąd Rejonowy (...)w K., Wydział II Karny przywrócił M. W. termin do wniesienia zażalenia na przedmiotowe postanowienie.

Sąd Okręgowy w K. Wydział IV Karny Odwoławczy postanowieniem z dnia 28 stycznia 2014 r., sygn. akt IV Kz 744/13, po rozpoznaniu zażalenia powoda na postanowienie z dnia 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt II K 1488/08/N, orzekł o utrzymaniu w mocy tego postanowienia w zaskarżonym zakresie, tj. w odniesieniu do jego pkt I, III i IV.

Przed Sądem Rejonowym (...)w K.w Wydziale I Cywilnym pod sygn. akt I C 1824/05/S toczyło się postępowanie w sprawie z powództwa M. W. przeciwko stronie pozwanej Skarbowi Państwa – Komendantowi Miejskiemu Policji w K. i Prokuraturze Okręgowej w K. o zapłatę kwoty 720 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 8 kwietnia 2004 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek bezprawnego w ocenie powoda przeszukania jego mieszkania w dniu 8 kwietnia 2004 r. Wskazana kwota stanowić miała równowartość modemu, tj. punktu dostępowego (...) firmy (...), który został zajęty w toku czynności procesowej przeszukania.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2008 r. Sąd Rejonowy (...)w K., Wydział I Cywilny oddalił powództwo w przedmiotowej sprawie. W uzasadnieniu tego wyroku stwierdzono, iż czynności podejmowane wobec powoda przez stronę pozwaną nie były bezprawne, a jednocześnie powód nie wykazał, aby w następstwie przeszukania z dnia 8 kwietnia 2004 r. wyrządzono mu jakąkolwiek szkodę.

Sąd Okręgowy w K., Wydział II Cywilny – Odwoławczy wyrokiem z dnia 19 maja 2009 r., sygn. akt II Ca 461/09, oddalił apelację powoda od w/w wyroku wobec niewykazania przez powoda jakiegokolwiek szkody.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo

nie zasługiwało na uwzględnienie wobec skutecznego podniesienia przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia w oparciu o treść art. 442¹ § 1 k.c.

Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 8 lipca 2013 r., natomiast zdarzenie stanowiące podstawę żądań powoda, tj. przeszukanie, miało miejsce w dniu 8 kwietnia 2004 r. Wyniki przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania dowodowego wskazują jednoznacznie, że o wysokości poniesionej szkody i osobie obowiązanej do jej

naprawienia, a także o potencjalnych sprawcach ewentualnej krzywdy powód dowiedział się najpóźniej w dacie, w której formułował zażalenie na postanowienie o zatwierdzeniu przeszukania, tj. w dniu 11 maja 2004 r. Tym samym roszczenie powoda uległo przedawnieniu najpóźniej w dniu 11 maja 2007 r.

Sąd nie znalazł również podstaw do uwzględnienia roszczeń powoda kierowanych przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w K.. Powód uzasadniał odpowiedzialność tego statiofisci Skarbu Państwa tym, że postępowanie w sprawie o sygn. akt II K 1488/08/N, które toczyło się przed Sądem Rejonowym (...)w K., Wydział II Karny zakończyło się w 2009 r., a do chwili obecnej Sąd nie orzekł prawomocnie o dowodach rzeczowych. Powód wskazywał, że jednym z dowodów rzeczowych zabezpieczonych w tej sprawie był należący do niego komputer. Według twierdzeń powoda w komputerze tym miały być ukryte dokumenty w wersji papierowej istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, tj. dowód nadania w grudniu 2004 r. listu poleconego zawierającego zawezwanie pozwanych Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w K. i Skarbu Państwa – Komendanta Miejskiego Policji w K. do próby ugodowej w sprawie tożsamej z żądaniem pozwu wniesionym w niniejszej sprawie, faktura zakupu nowych dywanów i umowa sprzedaży zniszczonych dywanów. Natomiast na dysku twardym tego komputera powód miał przechowywać skany wymienionych wyżej dokumentów oraz zdjęcia zniszczonych dywanów. Powód podał, że z powodu zwłoki Sądu ze zwrotem dowodów rzeczowych dysk twardy tego komputera uległ rozmagnesowaniu wskutek czego powód utracił skany tych dokumentów, zaś dokumenty papierowe znajdujące się wewnątrz komputera zostały skradzione.

Fakty przeczą jednak takim twierdzeniom powoda. Postanowieniem Sądu Rejonowego (...)w K., Wydział II Karny z dnia 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt II K 1488/08/N, utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w K., Wydział IV Karny Odwoławczy z dnia 28 stycznia 2014 r., sygn. akt IV Kz 744/13, orzeczono prawomocnie o dowodach rzeczowych w przedmiotowej sprawie.

Jeżeli w ocenie powoda postępowanie prowadzone przez Sąd Rejonowy (...)w K. w sprawie o sygn. akt II K 1488/08/N toczyło się opieszale, powód uprawniony był do wniesienia w tej sprawie skargi na przewłokę postępowania. Przedmiotową materię reguluje ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.), która w art. 15 ust. 1 stanowi, iż strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości od Skarbu Państwa albo solidarnie od Skarbu Państwa i komornika.

Ponadto powód nie wykazał szkody, co jest warunkiem koniecznym dochodzenia odszkodowania. Z całą pewnością brak wymienionych wyżej dokumentów nie wpłynął na możliwość dochodzenia przez powoda roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuratorowi Okręgowemu w K., albowiem powództwo przeciwko temu statio fisci Skarbu Państwa zostało oddalone ze względu na skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia.

Jednocześnie powód nie wykazał wysokości szkody, której naprawienia domaga się od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w K.. Powód i jego profesjonalny pełnomocnik nie wykonał w tym zakresie zarządzenia Sądu z dnia 2 grudnia 2014 r. bowiem powód nie wykazał jaka była wartość utraconych dokumentów. Jak wynika ze sprecyzowanego żądania pozwu powód domaga się w niniejszym postępowaniu zapłaty kwoty 20.723 zł. Na dochodzone przez powoda roszczenie o odszkodowanie w łącznej wysokości 12.723 zł składa się wartość uszkodzonych dywanów, tj. kwota 4.500 zł oraz odsetki umowne od tej kwoty w sakli 25% rocznie za okres od 16 kwietnia 2004 r. do 7 sierpnia 2011 r., tj. kwota 8.223 zł. Natomiast zapłaty kwoty 8.000 zł powód domaga się w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych w postaci miru domowego na cel społeczny, tj. schronisko dla bezdomnych zwierząt w K., ul. (...). Powyższe nie ma zatem żadnego związku z utratą dokumentów w formie papierowej ukrytych w komputerze powoda oraz skanów tych dokumentów zapisanych na dysku twardym jego komputera. Nawet gdyby przyjąć, iż doszło do zwłoki w zwrocie dowodów rzeczowych w sprawie prowadzonej pod sygn. akt II K 1488/08/N, to z tego powodu nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci miru domowego. Nie ma bowiem żadnego związku między zdarzeniem w postaci zwłoki w zwrocie dowodów rzeczowych a naruszeniem dóbr osobistych powoda.

Także roszczenia powoda kierowane wobec Skarbu Państwa – Komendanta Miejskiego Policji w K. nie mogły zostać uwzględnione. Odpowiedzialność wymienionego statio fisci Skarbu Państwa powód uzasadniał wskazując, iż funkcjonariusze Policji dokonali kradzieży z komputera powoda, zatrzymanego w dniu 22 maja 2008 r. do sprawy prowadzonej przez Prokuraturę Rejonową Kraków (...) pod sygn. akt 5 Ds. 278/08, a następnie przez Sąd Rejonowy (...) w K. pod sygn. akt II K 1488/08/N, papierowych dokumentów ukrytych w środku komputera, tj. dowodu nadania w grudniu 2004 r. listu poleconego zawierającego zawiadanie pozwanych Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w K. i Skarbu Państwa – Komendanta Miejskiego Policji w K. do próby ugodowej w sprawie tożsamej z żądaniem pozwu wniesionym w niniejszej sprawie, faktury zakupu nowych dywanów i umowy sprzedaży zniszczonych dywanów.

Również w tym przypadku powód nie wykazał aby na skutek działania strony pozwanej wyrządzono mu jakkolwiek szkodę, powód nie wskazał również rozmiarów ewentualnej szkody, o czym była mowa wyżej.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze wyżej wskazane okoliczności, orzeczono jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu w oparciu o art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 i § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.) i § 6 pkt 5 i § 11 ust. 1 pkt 2 powołanego w zw. z § 2 ust. 3 powołanego rozporządzenia.

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w części oddalającej powództwo oraz zasądzającej od powoda na rzecz strony pozwanej koszty procesu, wniósł powód, który zarzucił:

1.naruszenie przepisów prawa materialnego, przez błędne zastosowanie art. 442¹ § 1 k.c. i przyjęcie, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy doszło do przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, w sytuacji gdy z analizy okoliczności faktycznych sprawy wynika, iż chwila wystąpienia szkody – uszczuplenie majątku powoda przypada na dzień 7 sierpnia 2011 r., w wyniku czego do przedawnienia nie doszło;

2.naruszenie przepisów postępowania cywilnego, a to:

- art. 227 k.p.c. – poprzez oddalenie wniosków dowodowych w postaci dowodu z akt sprawy sygn. II K 236/05/S, Ap III Ko 470/13, III Ko 211/13, 3 Ds. 80/14, dowodów osobowych w postaci przesłuchania świadków J. W., S. W., D. W. oraz przesłuchania powoda w charakterze strony mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a przez to naruszenie art. 233 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego;

- art. 328 §2 k.p.c. – poprzez sporządzenie uzasadnienia, które nie odpowiada wymogom określonym w tym przepisie przez zaniechanie przedstawienia uzasadnienia podstawy faktycznej i prawnej oddalenia pozostałych wniosków dowodowych powoda;

- art. 102 k.p.c. – poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powoda kosztami procesu, pomimo istnienia podstaw do nieobciążania powoda kosztami w związku z jego trudną sytuacją majątkową wykluczającą pokrycie tych kosztów.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu; ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Na wypadek oddalenia apelacji apelujący wniósł o nie obciążanie go kosztami postępowania na podstawie art. 102 k.p.c.

Strona pozwana reprezentowana przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda M. W. jest całkowicie nieuzasadniona.

Na wstępie odnieść się należy do zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego bowiem tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny daje możliwość oceny poprawności zastopowania prawa materialnego.

By uczynić zadość wymaganiu z art. 382 k.p.c. wskazać należy, że ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny został przyjęty za własny przez Sąd Apelacyjny gdyż wyprowadzony on został z dowodów, których ocena odpowiada wszystkim wskazaniom z art. 233 § 1 k.p.c.

Głównym źródłem ustaleń były dowody z dokumentów i to w większości urzędowych, co do których nie podjęto akcji mającej na celu zaprzeczenie ich prawdziwości (art. 252 i art. 253 k.p.c.). Ponieważ w apelacji nie ma zarzutów odnoszących się wprost do naruszenia prawa procesowego w zakresie dotyczącym oceny dowodów czy też błędów w ustaleniach faktycznych jedynie dla porządku zauważyć należy, że by skutecznie postawić zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. skarżący winien wykazać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000/7-8 poz. 139 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000/10 poz. 189).

W apelacji pojawia się zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. jednak jako konsekwencja naruszenia art. 227 k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych powoda. Nie jest to jednak zarzut skuteczny. Tylko bowiem w przypadku, gdy brak jest logiki w powiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 27 września 2002 r., I CKN 817/2000, LEX nr 56906 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98; z 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000, nr 10, poz. 189 i z 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, OSNAPiUS 2000, nr 19, poz.732).

Reasumując powód nie podniósł skutecznie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Chybiony jest też zarzut naruszenia art. 227 k.p.c.

Przez wyjaśnienie spornych okoliczności rozumieć należy taki stan rzeczy, w którym albo nastąpiło uzgodnienie między stronami spornych dotychczas okoliczności, albo też zostały one wyjaśnione na korzyść strony powołującej dowody. Niedopuszczalne jest pominięcie zaoferowanych środków dowodowych z powołaniem się na wyjaśnienie sprawy, jeżeli ocena dotychczasowych dowodów prowadzi, w przekonaniu sądu, do wniosków niekorzystnych dla strony powołującej dalsze dowody. Oznaczałoby to bowiem pozbawienie jednej ze stron możliwości udowodnienia jej twierdzeń. Sytuacja taka jednak nie zachodzi, gdy teza dowodowa jest nieistotna dla rozstrzygnięcia lub proponowany środek jest nieprzydatny dla jej udowodnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2007 r., IV CSK 41/07, Lex nr 346211).

Z sytuacją taką jak w ostatnim zdaniu powołanego orzeczenia Sądu Najwyższego mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

To Sąd ocenia czy dany fakt ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227k.p.c.), czy fakt ten wymaga udowodnienia (art. 228, 229 i 230 k.p.c.), czy dany środek dowodowy nie jest wykluczony (art. 246 i 247 k.p.c.), wreszcie czy okoliczność na którą dowód został zgłoszony nie została już dostatecznie wyjaśniona (art. 217 § 2 k.p.c.). Prowadzi to do wniosku, że Sąd nie jest związany wnioskami dowodowymi stron, w tym sensie że ma obowiązek przeprowadzić każdy zawnioskowany dowód.

Sąd Okręgowy postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 25 września 2015 r. oddalił wnioski dowodowe powoda jednak w apelacji nie podniesiono zarzutu naruszenia art. 217 § 2 lub 3 k.p.c., co ważne bowiem Sąd II instancji bada naruszenie prawa procesowego tylko w granicach podniesionych zarzutów.

Niemniej jednak stwierdzić należy, że w świetle wcześniejszych uwag pominięcie tych dowodów było trafne bowiem podstawą wydanego wyroku było przyjęcie trafności zarzutu przedawnienia oraz braku naruszenia dóbr osobistych powoda. Oceny tej nie mogły zmienić zeznania świadków – krewnych powoda czy też dowód z akt gdyż chodzi o obiektywną ocenę tych okoliczności, a nie subiektywne przekonanie powoda. Do tego na marginesie tylko zauważyć wypada, że dowód z akt innej sprawy lub postępowania jest niedopuszczalny, dopuszczony być może tylko dowód z konkretnych dokumentów znajdujących się we wskazanych aktach.

Przechodząc do jedyne go zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego, a to art. 442¹ § 1 k.c. (pozostałe zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego z uwagi na ich charakter omówione zostaną w dalszej części uzasadnienia) stwierdzić należy, że i on jest niezasadny.

Z przepisu art. 442¹ § 1 k.c. wynika, że zasadniczy termin przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wynikłej z czynu niedozwolonego to trzy lata, przy czym przyjmuje się, że jego bieg rozpoczyna się z dniem, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Obie przesłanki powinny być spełnione łącznie. Właściwą chwilą w celu określenia początku trzyletniego biegu przedawnienia jest moment „dowiedzenia się o szkodzie”, gdy poszkodowany „zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”; inaczej ujmując, gdy ma „świadomość doznanej szkody” (por. uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 11 lutego 1963 r., III PO6/62, OSNCP 1964, nr 5, poz. 87 oraz wyrok Sadu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r., III CKN 597/00, LexPolonica nr 1423462). Dodać też należy, że przesłanka wiadomości o szkodzie zostaje spełniona już w tej chwili, w której poszkodowany wie o istnieniu szkody w ogóle, gdy ma świadomość faktu powstania szkody (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., II CK 358/04, Lex Polonica nr 2396074).

Kierując się tymi wskazaniem i przyjąć należy, tak jak uczynił to Sąd Okręgowy, że powód dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia najpóźniej w chwili gdy formułował zażalenie na postanowienie o zatwierdzeniu przeszukania, to jest w dniu 11 maja 2007 r..

Z argumentacją zawartą w apelacji powoda nie sposób się zgodzić. Posługując się samymi wcześniejszymi twierdzeniami powoda szkodę odnieść należy do zniszczenia dywanów co miało mieć miejsce w czasie przeszukania mieszkania w dniu 8 kwietnia 2004 r. (co ciekawe w zażaleniu na postanowienie z dnia 15 kwietnia 2004 r., sygn. akt 3 Ds. 1283/04/S w przedmiocie zatwierdzenia nakazu przeszukania mieszkania oraz jego uzupełnieniu powód nie wspomina nawet o zniszczeniu dywanów a przecież jest to wyposażenie mieszkania nadwyraz widoczne). Natomiast rzekome zakupienie nowych dywanów i spłata pożyczek zaciągniętych na ten cel mogłaby być jedynie następstwem doznanej szkody a nie jej źródłem. Tak więc nie można, w świetle art. 442¹ § 1 k.c. przyjąć sposobu liczenia rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia zaproponowanego w apelacji przez powoda.

Choć w apelacji nie podniesiono dalszych zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego z uwagi na obowiązek Sądu II instancji czuwania nad poprawnością stosowania tego prawa należy poczynić kilka dalszych uwag.

Powód dochodzi roszczeń o charakterze majątkowym i niemajątkowym. Źródłem ich jest naruszenie dóbr osobistych (przeproszenie oraz zadośćuczynienie) oraz odszkodowanie za bliżej niesprecyzowany delikt Skarbu Państwa prowadzący do zniszczenia dywanów, utraty dokumentów w formie „papierowej” i elektronicznej. Wszystko co zostało powiedziane odnośnie przedawnienia oczywiście odnosi się do roszczeń majątkowych niemniej jednak wyraźnie trzeba podkreślić, że nie doszło do naruszenia dobra osobistego powoda w postaci nietykalności mieszkania jak też żadna z jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa wskazywanych przez powoda nie dopuściła się względem niego czynu niedozwolonego.

Naruszenia dobra osobistego rozumianego jako prawa podmiotowego osoby fizycznej i prawnej dopuszcza się każdy, kto w takie dobro chronione konkretną normą prawną lub zasadami współżycia społecznego godzi w sposób bezprawny. Obowiązkiem każdego jest zatem powstrzymanie się od działań naruszających dobra osobiste, czemu towarzyszy uprawnienie pokrzywdzonego do żądania zaniechania tych naruszeń względnie usunięcia ich skutków. W konsekwencji na pokrzywdzonym ciąży jedynie obowiązek wykazania, że jego dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, natomiast sprawca, dążąc do uwolnienia się od odpowiedzialności, powinien udowodnić, iż jego działanie nie miało cech bezprawności. Brak bezprawności działania nie oznacza wprawdzie braku zagrożenia lub naruszenia dobra osobistego, niemniej jednak wyłącza odpowiedzialność tego, kto wykazał, że nie działał bezprawnie. Zagrożenie lub naruszenie dobra osobistego mogłoby być uznane za pozbawione cech bezprawności tylko w szczególnych okolicznościach. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych zalicza się: 1) działanie w ramach porządku prawnego, to jest działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, 2) wykonywanie prawa podmiotowego, 3) zgodę pokrzywdzonego (ale z zastrzeżeniem uchylecia jej skuteczności w niektórych przypadkach) oraz 4) działanie w obronie uzasadnionego interesu.

Niewątpliwie ustalony stan faktyczny daje pełną podstawę do przyjęcia braku bezprawności działania po stronie wszystkich jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa działających za ten podmiot w niniejszej sprawie. Wszystkie czynności wynikały z prawidłowo podjętych decyzji i orzeczeń a więc były działaniami w ramach porządku prawnego.

Prowadzi to do wniosku, że roszczenia wynikające z naruszenia dobra osobistego powoda były nieuzasadnione zaś co do roszczenia odszkodowawczego nie została wykazana podstawa do jego dochodzenia.

W sprawie nie doszło też do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. bowiem uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie wymagane tym przepisem elementy i nie miało wpływu na wynik sprawy.

Jak wielokrotnie wyjaśnił Sąd Najwyższy uzasadnienie wyroku, które wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 382 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu I instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny tego wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNAPIUS 2003, nr 7, poz. 182; z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNAPIUS nr 15, poz. 352; z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, niepubl.; z dnia 16 października 2009 r., I UK 129/09, Lex 558286).

Z taką sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie co potwierdza wcześniejszy wniosek o bezzasadności tego zarzutu.

Także ostatni zarzut dotyczący naruszenia art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie nie jest uzasadniony.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 września 2013 r., sygn. akt I CZ 183/12 (Lex nr 1388472) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że orzekanie o kosztach procesu dokonywane jest na podstawowej zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.) oraz uzupełniających ją zasadach kompensaty, słuszności i zawinienia (art. 100 do 104¹ i art. 110 k.p.c.). Przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania jednej z zasad uzupełniających powinno być połączone z ustaleniem, że okoliczności sprawy przemawiają za odstąpieniem od zasady ogólnej. Wskazane wyjątki nie mogą być interpretowane rozszerzająco.

W odniesieniu do zasady słuszności w art. 102 k.p.c. określone zostały przesłanki, których zaistnienie warunkuje możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążania jej w ogóle tymi kosztami. Obejmują one wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia

2013 r., V CZ 131/12, niepubl.; z dnia 16 stycznia 2013 r., II CZ 154/12, niepubl.). Zalicza się do tych "wypadków" okoliczności związane z przebiegiem postępowania, jak charakter dochodzonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, przedawnienie roszczenia, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia wsparte na obiektywnych podstawach, które jednak doznaje osłabienia w postępowaniu apelacyjnym. Do warunków leżących poza procesem należy sytuacja majątkowa i życiowa strony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2012 r., I CZ 26/11, niepubl.). Zwolnienie strony od kosztów sądowych nie stanowi samodzielnie o występowaniu szczególnie uzasadnionego wypadku, ale może być przyczynkiem do rozważenia, czy taki wypadek zachodzi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.). Zakwalifikowanie konkretnego przypadku, jako "szczególnie uzasadnionego" wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego.

Zaistniała w rozpoznawanej sprawie sytuacja – przy uwzględnieniu powyższego stanowiska – przemawiała za trafnością zastosowania zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c. a o kosztach w punkcie 2 w oparciu o art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt 5, § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 13 ust. 1 pkt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461). O kosztach w punkcie 3 wyroku orzeczono w oparciu o § 6 pkt 5, § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 13 ust. 1 pkt i § 2 ust 3 powołanego rozporządzenia.

SSO Michał Niedźwiedź SSA Anna Kowacz – Braun SSA Teresa Rak